

KÖSZÖNTŐFÉLE KALAPIS ZOLTÁN 75. SZÜLETÉSNAPJÁRA

N É M E T H F E R E N C

A fiatalabb jogán nekem jutott a megtisztelő feladat, hogy a kollégák és íróársak nevében alkalmi sorokkal tisztelegjek 75. születésnapján a vajdasági huszonnyolcasok egyik jelessége, tudományos igényű publicisztikánk kiváló művelője, Kalapis Zoltán előtt.

Jó húsz évvel ezelőtt, kezdő újságíróként még egy lapnál, a *Magyar Szónál* dolgozhattam vele, és annak idején a kezdők kíváncsiságával és elragadtatásával néztem fel rá és műveire, publicisztikájára. Érdeklődési körünk hasonlósága miatt viszonylag gyorsan felfigyelt rám, és azóta is atyaián pártfogolt, későbbi köteteim körül is ő bábáskodott, s az évek során ismeretségünk barátsággá mélyült.

Szerencsés körülmények folytán annak idején ott voltam Bánát könyvének nagybecskereki bemutatóján, s azóta nemcsak rendszeres olvasója, hanem tisztelője is vagyok művelődéstörténeti köteteknek, amelyekből az évek során immár egy kis könyvtárnyi állt össze. Valamennyi művelődéstörténetünk fontos mérföldköve, immár megkerülhetetlen forrásmunkája. Lett legyen szó a vajdasági festőkről, a régi bácskai és bánáti utazókról, a régi bácskai vízi világról, vagy éppen a negyvennyolcas szabadságharc vajdasági eseményeiről.

Kalapis Zoltán gazdag, sokfelé tájolódo, több évtizedes értékfeltárási munkájáról, publicisztikájáról már nálamnál sokkal avatottabb tollú szerzők is véleményt mondtak. Az, ami mindenkit lenyűgöz benne – így engem is –, a rendkívüli alaposág, az anyaggazdagság, a körültekintő tájékozottság, a részletekre való figyelés, végső soron a hitelesség. Ezt

a (történelmi) hitelességet ápolta és ápolja ma is Kalapis Zoltán fárasztó és aprólékos hazai és külföldi levéltári kutatásai során, munkásságának is ez az egyik fontos ismertetőjele. Mindannyiunk örömeire és megelégedésére éveit meghazudtoló szellemi frissességgel alkot – Gál László-s időbeosztással! Pedig az átvészelt két infarktus meg a súlyos szívműtét talán sokkal kisebb hajtást, megterhelést igényelne. Nos, éppen e töretlen munka- és életkedv Kalapis munkásságának másik fontos ismérve, amit egyik interjújában így magyaráz: „A legtöbben nyűgnek érzik az öregséget, engem feldob. (. . .) Későn értem be, ott kezdtem, ahol más már befejezte.” Ezzel magyarázható, hogy jelenleg is sok a megkezdett témája, a befejezésre, megírásra vagy kutatásra váró anyaga, s hogy fiatalos hévvel veti bele magát ma is a sokszor kalandos tényfeltárásba, (amely nem mindig kecsegtet sikerrel, s amelyből a sokkal fiatalabbak is kiábrándulnának). Több évtizedes publicisztikájának további erénye a tervszerűség, jobban mondva a kijelölt téma tervszerű körülményeinek, feldolgozása, amely sok esetben éveket, évtizedeket vesz igénybe. A kutatók jól tudják, hogy néha csak hosszú idő után „érik be” egyik-másik téma, és Kalapis Zoltán is azok közé tartozik, akik (a jó borhoz hasonlóan) évekig érleltették, pihentették a jó témákat – ha arra szükség volt –, hogy azután feldolgozásukkal és publikálásukkal joggal váltsák ki az olvasók rácsodálkozását, elismerését.

Most nem bocsátkozhatok Kalapis munkásságának részletekbe menő taglalásába, hiszen ez a köszöntő, amelyet tolmácsolok, nem (csak) a művelődéstörténésznek, hanem az *embernek* szól. A *barátnak*, aki öt évvel ezelőtt, hetvenévesen, tréfásan még öt évet adott magának, s most, hogy az eltelt, immár 75. születésnapját ünnepelhetjük. E jubileumra, úgy tűnik, nem mi adtunk neki ajándékot, hanem ő lepett meg bennünket: az ezer életrajzot tartalmazó, másfél évtizedes munkával készült *Életrajzi kalauz* megjelentetésével. Azzal a háromkötetes művel, amelyből kettő már napvilágot látott, s amely Kalapis eddig talán legjobb, legimpozánsabb munkája. Reméljük, hogy a jövőben még lesz ehhez hasonló meglepetése!

Mészáros Zoltán szavaival élve, azé a múlt, aki megműveli. Tréfásan, de találóan így jellemezhető a múltfeltárás, hiszen csakis akkor vehetjük birtokba értékeinket, ha előbb felfedezzük, „kibányásszuk”, megismerjük őket. Nos, ennek a cseppet sem könnyű értékfeltáró munkának,

„műltművelésnek” a sikeres, állhatatos munkása immár több mint fél évszázadon át Kalapis Zoltán, s remélni szeretnénk, hogy még hosszú ideig az is marad.

Őszintén reméljük, hogy ezen a születésnapján is „megtoldja” majd korát, illetve „ad még magának” néhány évtizedet, és még sok jó kötetet!